

پرسش ۱۴۲: آیهی (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ...)

سؤال / ۱۴۲: قال تعالى: (وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَّبِعُ مَنْ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ) [213]. هل الأرض المذكورة في هذه الآية هي أرض الجنة؟

حق تعالی می فرماید: (و می گویند: سپاس خدایی را که هر وعده که به ما داد، راست گردانید؛ آن زمین را به میراث به ما داد و اکنون در هر جای بهشت که بخواهیم مکان می گیریم. عمل کنندگان را چه نیکو مزدی است) [214] آیا منظور از زمین در این آیه، همان زمین بهشت است؟

الجواب: بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله رب العالمين، وصلى الله على محمد وآل محمد الأئمة والمهديين

الأرض: هي هذه الأرض، والذين ورثوها هم: خلفاء الله في أرضه، وهم الأوصياء والأنبياء والمرسلون (عليهم السلام)، ومن تابعهم وارتقى معهم إلى مقاماتهم العالية في كل السماوات الستة الملوكوتية والسابعة الكلية.

پاسخ:

بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله رب العالمين، و صلى الله على محمد و آل محمد الائمة و المهديين و سلم تسليماً.

زمین، همین زمین است و کسانی که آن را به میراث می برند جانشینان خدا در زمینش می باشند که عبارتند از اوصیا، انبیا و فرستادگان (علیهم السلام) و پیروان آنها و کسانی که با ایشان به مقامات عالیشان در تمام آسمان های شش گانه ی ملکوتی و آسمان هفتم کلی ارتقا می یابند.

والله هو مالك الأرض، ولذلك قالوا أورثنا الأرض، أي استخلفنا فيها، فجعلنا خلفاءه في أرضه.

خداوند مالک زمین است و از همین رو، آنها گفتند زمین را به میراث به ما داد؛ یعنی ما را در آن جانشین گردانید و جانشینان و خلفای خویش در زمینش قرار داد.

أما الجنة، فهي في هذه الآية يُراد بها: الجنات الملكوتية، والجنة النورية في السماء السابعة. فهم (عليهم السلام) لهم مقعد صدق في كل جنة ملكوتية، وفي الجنة النورية، ولذلك قالوا: نتبوا من الجنة حيث نشاء، فالآية تذكر نعمتين هما:

اما منظور از بهشت ذکر شده در این آیه، بهشت‌های ملکوتی و بهشت نوری در آسمان هفتم می‌باشد. بنابراین آنها(علیهم السلام) را در هر بهشت ملکوتی و در هر بهشت نوری، جایگاه صدق است و از همین رو گفته‌اند: در هر جای بهشت که بخواهیم مکان می‌گیریم. بنابراین آیه به دو نعمت اشاره دارد که عبارت‌اند از:

وراثة الأرض وكونهم خلفاء الله في أرضه .

والنعمة الثانية : هي أن لهم مقاماً في كل الجنات يتبوؤون منها حيث يشاؤون.

• به میراث بردن زمین و اینکه آنها جانشینان خداوند در زمینش هستند.
• و نعمت دوم اینکه آنها را در تمام بهشت‌ها مقامی است که در هر کجا بخواهند منزل می‌گیرند.

والنعمتان مترابطتان؛ لأنه لا يكون خليفة الله في أرضه حتى يتم عقله ([215])، ولا يتم عقله حتى يرتقي إلى السماء السابعة الكلية (سماة العقل).

این دو نعمت، به هم پیوسته و مرتبط هستند؛ چرا که کسی خلیفه و جانشین خدا در زمینش نمی‌شود مگر پس از آنکه عقلش کامل گردد، و عقل او کامل نمی‌گردد([216]) مگر آنکه به آسمان هفتم کلی (آسمان عقل) ارتقا یابد.

والوراثة تكون من سابق، والجنة لا سكان سابقين غادروها ليرثها الإنسان عنهم، ولكن الأرض التي نحن عليها لها سكان سابقون سبقوا بني آدم، وكذلك كل وصي وخليفة لله في أرضه، سبقه خليفة لله في أرضه فورثها عنه.

میراث بردن، از گذشته نشأت می‌گیرد در حالی که بهشت ساکنان پیشینی نداشته که آن را ترک گفته باشند تا انسانی بهشت را از آنها به میراث برد، ولی زمینی که ما بر آن هستیم؛ پیش‌تر ساکنانی از بنی آدم داشته و به این ترتیب پیش از هر وصی و خلیفه‌ی خدا در زمینش، خلیفه و جانشین خدا در زمینش بوده که آن را از او به ارث برده است.

ويبقى أن نفهم أن التبوؤ من الجنة حيث يشاؤون سابق على وراثة الأرض، كما أنه لاحق لها حيث إنهم لا يكونون خلفاء الله في أرضه ويرثون الأرض إلا إذا كانوا يتبوؤون من الجنة حيث يشاؤون، أي إن لهم وجوداً في كل سماء، حتى السماء السابعة الكلية (سماء العقل)، فلا يبعث نبي حتى يتم عقله، أي يكون له مقام في السماء السابعة أو الجنة النورية.

در اینجا لازم است درک کنیم که سکونت دل‌خواه در هر جای بهشت، پیش از ارث بردن زمین می‌باشد، همان‌طور که همراه با آن نیز هست؛ چرا که آنها خلفای خدا در زمینش نخواهند بود و زمین را ارث نخواند برد؛ مگر پس از آنکه در هر کجای بهشت که بخواهند مکان گیرند؛ یعنی آنها را وجودی در هر آسمانی باشد، حتی در آسمان هفتم کلی (آسمان عقل). پس هیچ پیامبری مبعوث نمی‌گردد مگر پس از آنکه عقلش کامل گردد؛ یعنی او را مقامی در آسمان هفتم یا بهشت نوری باشد.



[213] - الزمر : 74.

[214] - زمر: 74.

[215] - قال رسول الله (ص) : (ما قسم الله للعباد شيئاً أفضل من العقل ، فنوم العاقل أفضل من سهر الجاهل ، وإقامة العاقل أفضل من شخوص الجاهل ولا بعث الله نبياً ولا رسولاً حتى يستكمل العقل ، ويكون عقله أفضل من جميع عقول أمته) الكافي : ج 1 ص 12.

[216] - رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) می فرماید: « خداوند چیزی برتر از عقل بین بندگان تقسیم نفرمود؛ پس خواب عاقل، برتر از شب‌زنده‌داری جاهل و اقامت عاقل برتر از حرکت جاهل است و خداوند هیچ نبی و هیچ فرستاده‌ای را مبعوث نکرد مگر پس از کامل شدن عقلش و اینکه عقل او برتر از تمامی عقل‌های امتش گردد». کافی: ج 1 ص 12.